

**MUSEU ARQUEOLÒGIC
MUNICIPAL D'ALCOI
CAMIL VISEDO I
MOLTÓ
MEMÒRIA
D'ACTIVITATS DE 1999**

*J. EMILI AURA TORTOSA
JOSEP M. SEGURA MARTÍ*

INTRODUCCIÓ

Aquesta memòria anual, en què donem constància dels trets més significatius de l'activitat que es realitza al Museu, sembla que mai no arriba a valorar com caldria la labor de l'equip humà del Museu —tant pel que fa als funcionaris, com als col·laboradors—, que amb el seu treball diari contribueixen al creixement d'aquesta institució i a la consolidació de molts projectes que arriben avui a un final feliç amb una bona dosi d'il·lusió. Però, també, és cert que els nostres projectes prenen forma gràcies al compromís de les institucions i al suport i a la confiança depositada en nosaltres per part de l'Ajuntament d'Alcoi.

I en compartir projectes i il·lusions hem de parlar de la col·laboració que hi ha entre el Museu i la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament d'Alcoi —de la qual depenem orgànicament—, la titular de la qual ha canviat fa poc. El senyor Carles Esteve Ferrer finalitzava el seu mandat a finals del mes de juny de 1999, després de les eleccions municipals, i li lliurava el testimoni al senyor Francesc J. Carbonell Gras.

Darrere de cada projecte cal buscar l'esperit i l'afany de les persones que el van animar i el van impulsar. I en aquest sentit el Centre Excursionista d'Alcoi, durant la commemoració del 50é aniversari de la seua fundació, ha

Es resumeix l'activitat realitzada al Museu durant l'any 1999 i es descriuen els diferents nivells d'actuació: administració i gestió, difusió, conservació i investigació.

Paraules clau: Activitats 1999: Visitants. Exposicions. Investigació. Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi (Alacant).

Se resume la actividad realizada en el Museo durante el año 1999, describiéndose sus diferentes niveles de actuación: Administración y Gestión, la Difusión e Investigación.

Palabras Clave: Actividades 1999: Visitantes. Exposiciones. Investigación. Museo Arqueológico Municipal de Alcoi (Alicante).

Alcoi archaeological Museum. 1999 report of activities.

In this report we give an abridged account of the activities carried out at the Museum during the year 1999, stating its different levels of action, that is, Administration and Management, Publications and Knowledge spreading, preservation and research.

Key Words: Activities 1999. Visitors. Exhibitions. Research. The Archaeological Museum of Alcoi (province of Alicante).

volgut recordar i homenatjar Camil Visedo i Vicent Pascual, els dos arqueòlegs que van dedicar una part de la seua existència a l'arqueologia i al Museu Arqueològic Municipal d'Alcoi. L'oportunitat que se'ns ha oferit enguany, en què hem pogut compartir amb aqueixa institució alcoiana l'interés i la il·lusió en aquests homenatges, sincers i entranyables, és motiu més que suficient que cal agrair-los públicament.

El Museu Arqueològic Municipal Camil Visedo Moltó ha observat, des de fa uns anys, com s'han incrementat les peticions en què es demana el préstec de peces de la col·lecció arqueològica perquè formen part d'exposicions temàtiques, que en algun cas tenen una projecció internacional. Aquesta circumstància parla molt en favor de la rellevància dels fons que s'hi custodien, i també de la dinàmica de les exposicions i les activitats culturals i del seu interès creixent entre la societat.

Un altre aspecte que hem de destacar és l'increment que han experimentat les intervencions i excavacions arqueològiques de salvament al subsòl urbà, que des de fa dos anys es realitzen amb tota normalitat i si el cas ho requereix, amb motiu de les obres d'urbanització i edificació que tenen lloc a Alcoi. Aquesta circumstància ha de ser

La Serreta, 28 de març de 1999. Acte d'homenatge del Centre Excursionista d'Alcoi a l'arqueòleg Camil Visedo Moltó.

El Puig, 30 de maig de 1999, Placa commemorativa i acte d'homenatge del Centre Excursionista d'Alcoi a l'arqueòleg Vicent J. Pascual Pérez.

motiu d'enhorabona ja que, a més, parla en favor de la coordinació entre el Departament d'Urbanisme i el Museu, i també de la col·laboració de les empreses i els promotors de les obres.

ADMINISTRACIÓ I GESTIÓ

Les despeses ordinàries fetes amb motiu de la realització de diferents activitats al Museu, com ara les beques, les publicacions, les restauracions, etc., així com les compres de material i el manteniment de les instal·lacions, van

ascendir a un total de 5.805.000 pessetes. Aquestes despeses han estat ateses pel pressupost municipal de l'Ajuntament d'Alcoi de l'any 1999.

– Subvencions:

La Direcció General de Patrimoni Artístic de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència ha atorgat al Museu les subvencions següents, d'acord amb les convocatòries ordinàries publicades amb aquesta finalitat:

– Resolució del 8 de juny de 1999, respecte de les ajudes a museus i col·leccions museogràfiques, concessió d'una subvenció de 750.000 pessetes per a la realització d'inventaris dels fons arqueològics.

– Resolució d'1 de juny de 1999, respecte de les ajudes a museus i institucions responsables del patrimoni moble de la Comunitat Valenciana, concessió d'una subvenció de 300.000 pessetes per a la dotació d'infraestructures.

– Informes i correspondència:

Durant l'exercici de 1999, la gestió ordinària ha generat 234 escrits d'eixida i s'han rebut 277 cartes. D'aquests escrits i expedients cal destacar els referits a la donació i el depòsit de materials arqueològics de què ha estat objecte el Museu; les sol·licituds per a l'estudi, la fotografia, etc., de les col·leccions, i el préstec de determinades peces de la col·lecció del Museu per a exposicions temporals; les memòries i la documentació de les convocatòries de subvencions; els informes per a la Comissió d'Urbanisme pel que fa a les llicències d'obres, etc.

BIBLIOTECA

La consulta bibliogràfica per part d'estudiants i d'investigadors ha estat una activitat constant i també el préstec domiciliari de llibres.

L'intercanvi de publicacions amb altres institucions i les adquisicions de llibres han representat un increment de 342 volums al llarg de 1999. A la relació d'intercanvis de publicacions esmentada en les memòries corresponents als exercicis anteriors (amb un total de 118 institucions), cal que hi afegim les institucions que durant l'any 1999 s'han incorporat a l'intercanvi bibliogràfic amb la nostra revista:

Centre Jean Bérard. Nàpols (Itàlia)

Ilu. Revista de ciencias de las religiones. Univ. Complutense de Madrid.

Biblioteca Pública de Petrer.

LA DIFUSIÓN DEL PATRIMONI

Estadístiques de les visites

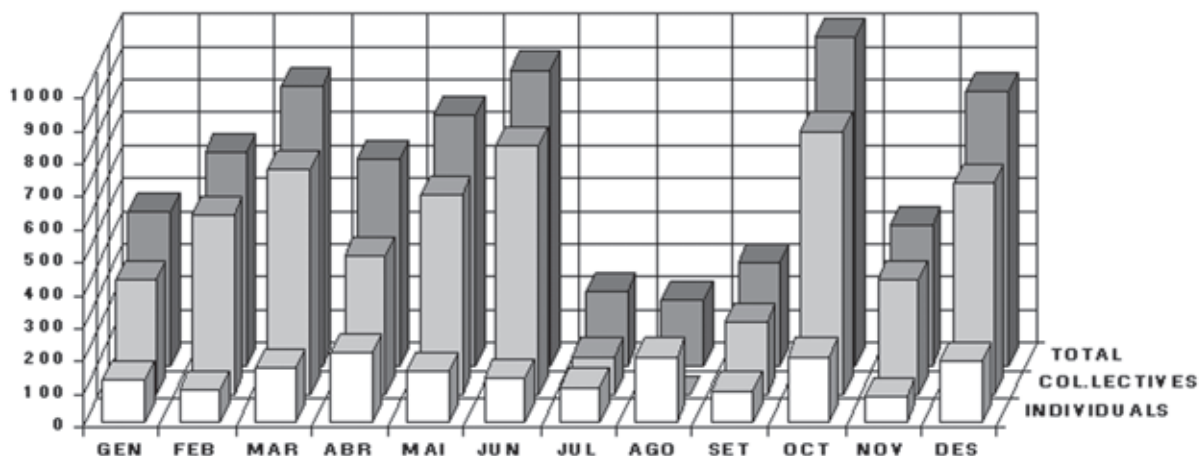
Els horaris i dies en què ha obert el Museu Arqueològic Municipal en 1999 són:

Primavera, tardor i hivern:

– De dilluns a divendres: de 9 a 14 hores.

– Dissabtes, diumenges i festius: de 10.30 a 13.30 hores.

GRÁFICA DE VISITES 1999

Estiu (de l'1 al 30 de juliol i de l'1 al 30 de setembre)

– De dilluns a divendres: de 9 a 14 hores.

– Dissabtes, diumenges i festius: tancat.

Llevat d'aquest horari, s'han autoritzat visites a la vesprada de caràcter individual i per a diferents col·lectius (amb una sol·licitud prèvia).

El Museu ha obert un total de 331 dies.

– Comentaris sobre la distribució setmanal de les visites individuals i col·lectives:

Els dies en què el Museu ha rebut una major afluència de visitants individuals ha estat els diumenges i els dissabtes (10,66 i 5,36 visites/dia), amb un total anual de 405 i 193 visites, respectivament. Els dies laborals s'observa una menor quantitat de visites individuals, encara que amb una mitjana entre 5,18 i 4,04 visites/dia.

Els dies en què el Museu rep visites col·lectives o de grups són, per ordre de preferència: dimecres, dimarts, dijous, dissabte, divendres, dilluns i diumenge.

Per la suma de visites individuals i col·lectives es pot deduir que els dies de la setmana en què el Museu rep una major quantitat de visitants són els dimecres, els dimarts, els dijous i els dissabtes, amb una mitjana diària entre 34,14 i 20,92 visites per dia. En darrer lloc se situen els divendres i els dilluns (entre 19,47 i 18,75 visites/dia). Amb una menor incidència els diumenges (11,45 visites/dia).

La mitjana anual és de 21,94 visites diàries, durant els 331 dies en què el Museu ha estat obert al públic.

La xifra anual total és de 7.263 visites, de les quals 1.176 han estat individuals i 5.487 visitants repartits en 151 grups. A més, cal afegir-hi que alguns d'aquests col·lectius –generalment els escolars, quan els grups superen les 30 persones– han visitat el Museu de forma fraccionada, en petits grups o per cursos naturals.

La diversa procedència de les visites (individuals i col·lectives), s'observa als percentatges del quadre següent:

Percentatges de les visites	Individuals	Col·lectives
Locals	45,4	21,5
Comunitat Valenciana	32,0	71,4
Altres comunitats	12,7	5,1
Estrangers	9,9	2,0
	100,0 %	100,0 %

Preferències dia/setmana i mitjana de visites individuals i visites col·lectives

	individuals mitjana diària	col·lectives mitjana diària	mitjana total
dilluns	4,48	14,27	18,75
dimarts	4,94	19,21	24,15
dimecres	4,27	29,86	34,14
dijous	5,18	16,59	21,76
divendres	4,04	15,43	19,47
dissabtes	5,36	15,56	20,92

diumenges 10,66 0,79 11,45

* mitjana diària anual 21,94 visites

Resum visitants 1999

	DIES OBERT	NÚM. COL·L	VISITES COL·L.	VISITES INDIV.	TOTAL VISITES
GENER	29	12	347	127	474
FEBRER	28	16	544	102	646
MARÇ	31	16	685	167	852
ABRIL	27	11	419	212	631
MAIG	30	22	605	159	764
JUNY	30	7	757	139	896
JULIOL	22	4	116	111	227
AGOST	22	0	0	200	200
SETEMBRE	22	6	220	97	317
OCTUBRE	31	25	801	198	999
NOVEMBRE	30	12	349	76	425
DESEMBRE	29	20	644	188	832
TOTAL	331	151	5.487	1.776	7.263

Exposicions canviants

Del 6 de maig al 30 de juny de 1999, la sala d'exposicions temporals del Museu va acollir la mostra anomenada *La Canyada Joana: un exemple de la vida rural en l'època romana*, cedida pel Museu Arqueològic Municipal de Crevillent, la qual va rebre nombroses visites per part del públic escolar. A l'acte de presentació van assistir els senyors regidors de Cultura dels ajuntaments de Crevillent i d'Alcoi, i el senyor Julio Trelis Martí, comissari de l'exposició i director del Museu de Crevillent. Per a explicar els continguts de l'exposició es va editar un tríptic informatiu.

Activitats didàctiques

Pel que fa a les visites al Museu per part d'escolars i d'altres col·lectius, que durant l'any 1999 han estat un total de 151 grups, cal esmentar que 112 visites han estat guiades per personal del Museu. A més de les visites al Museu, els escolars han realitzat algunes de les activitats didàctiques (fitxes de "La tomba d'un guerrer", "Irike: el guerrer ibèric" i de la "Maleta didàctica"). Així mateix s'han mantingut les visites guiades a jaciments arqueològics, en què s'han atés peticions per a visitar les pintures rupestres de la Sarga i el jaciment ibèric de la Serreta.

La Confederación de Aulas de la Tercera Edad ens va convidar a participar en un programa perquè els jubilats puguin ser guies voluntaris de museus. L'acte de presentació d'aquest programa va tenir lloc a la sala de sessions de l'Ajuntament el dia 23 de març de 1999.

Acte de presentació de l'exposició *La Canyada Joana: un exemple de la vida rural en l'època romana*

Publicacions

A finals del mes de desembre quedava molt avançada la publicació del número 7 (1998) de la revista *Recerques del Museu d'Alcoi*, edició aquesta que ha rebut el suport econòmic de la Caja de Ahorros del Mediterráneo.

La nova edició de la *Guia Informativa Municipal* ha rebut un any més l'ajuda i la supervisió del Museu.

LA CONSERVACIÓ DEL PATRIMONI

Depòsits de materials arqueològics

Els directors de les excavacions i prospeccions arqueològiques autoritzades per la Direcció General de Patrimoni Artístic, que han estat realitzades en el nostre àmbit durant l'any 1999, han depositat al Museu d'Alcoi els materials arqueològics recuperats a les actuacions següents:

- excavació arqueològica ordinària a la cova de Santa Maira (Castell de Castells)
- excavació arqueològica ordinària al Mas d'Is (Penàguila)
- excavació arqueològica ordinària a l'Abric de la Falaguera (Alcoi)
- seguiment arqueològic de les obres al recinte medieval de Cocentaina.

- excavació arqueològica ordinària a la conca hidràulica del riu Barxell d'Alcoi.
- excavació arqueològica de salvament en un solar del carrer Góngora d'Alcoi.
- excavació arqueològica de salvament en un solar entre els carrers Perú i Anselm Aracil d'Alcoi.
- prospecció arqueològica sistemàtica al voltant de la Sarga (Alcoi – Xixona).

Donació de materials

El senyor Adrián Llinares Jordá ha donat al Museu un

cisell de pedra polida d'època prehistòrica trobat a la superfície d'una parcel·la de la seua propietat, situada a la rodalia del Riu-Rau (Xixona).

Préstec de materials

El Museu de Prehistòria de València va sol·licitar la col·laboració del Museu d'Alcoi per a l'exposició *Els diners van i vénen*, per a la qual es demanava el préstec de dues monedes islàmiques de la seca de Dénia i una col·lecció de "llandetes" utilitzades com a vals per a l'assistència social.

La Caja de Ahorros del Mediterráneo va sol·licitar el préstec de quatre peces d'època ibèrica de la col·lecció del Museu d'Alcoi per a l'exposició *Hombres sagrados, Dioses humanos*, la qual serà exhibida entre octubre de 1999 i març de 2000 per les ciutats d'Alacant, València i Múrcia. La CAM també va demanar a l'Ajuntament d'Alcoi la seua participació en l'exposició *Los inicios de la modernización en Alicante, 1882-1914* pel que fa al préstec de dues obres pictòriques de la col·lecció d'art municipal i, també, diferents documents de l'Arxiu Municipal, així com una placa metàl·lica amb la marca d'una *selfactina* o màquina de filar que es troba depositada al nostre Museu.

L'Ajuntament de Cocentaina va sol·licitar el préstec d'un lot de materials medievals recuperats en les darreres excavacions dutes a terme al recinte medieval de Cocentaina, i que es custodien al magatzem del Museu d'Alcoi. El motiu d'aquest préstec fou l'exposició *Els cristians a la Cocentaina medieval. Segles XIII al XV*, de la qual és comissària la senyora Elisa Doménech Faus, organitzada amb motiu de la Fira de Tots Sants (novembre de 1999).

Inventari de materials

S'ha realitzat una nova fase de treballs d'ordenació, catalogació i inventari de fons arqueològics depositats al Museu amb l'aplicació informàtica proposada per la Direcció General de Patrimoni Artístic (Sistema Valencià d'Inventaris, Programa Magatzem), mitjançant una subvenció atorgada al Museu per la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Aquests treballs, realitzats per les senyores Sara Moltó Gisbert i Cristina Reig Seguí, han permés la revisió d'un lot de materials arqueològics de les campanyes de 1987 i 1988 de la necròpolis ibèrica de la Serreta.

Una altra activitat desenvolupada al Museu ha estat, un any més, el seguiment i control de la Col·lecció d'Art de l'Ajuntament d'Alcoi.

Laboratori de restauració

Amb un interès per contribuir a la conservació de les col·leccions d'armes i objectes metàl·lics, s'ha incorporat un sistema de dessecació per a abaixar l'índex dels valors d'humitat relativa ambiental de la vitrina on s'exposen les peces metàl·liques.

El laboratori de restauració ha mantingut la seua tasca diària orientada al tractament de conservació i restauració de ceràmiques i objectes metàl·lics. També s'ha iniciat la documentació, la neteja i el procés de conservació del monetari. En aquestes i altres activitats ha col·laborat una restauradora, la senyora Inmaculada Pla Ferrando.

L'ACTIVITAT INVESTIGADORA

Diferents investigadors han realitzat treballs i estudis sobre les col·leccions i els fons documentals que s'hi custodien. El senyor Germán Pérez (Universitat d'Alacant) ha finalitzat l'estudi de les ceràmiques neolítiques de la Cova de la Sarsa (Bocairent). El senyor Roderic Ortiz ha revisat i ha estudiat els materials arqueològics de l'àrea de la Sarga (Alcoi - Xixona). Els senyors Juan Pedro Bellón Ruiz i Juan Carlos Carrera, de la Universitat de Jaén, han consultat els fons documentals sobre arqueologia ibèrica anteriors a 1950.

El senyor Enrique Peñalver Mollá, que ha obtingut la beca de col·laboració de 1999 al Museu, ha estat ocupat en la revisió, l'ordenació i la catalogació dels fons paleontològics del llegat de Camil Visiedo Moltó.

La col·laboració amb altres institucions

Durant el curs 1998-99 el Museu d'Alcoi ha estat incorporat al Mòdul de Pràctiques en Museus, mitjançant un conveni de cooperació educativa signat entre la Fundació Universitat-Empresa ADEIT, de la Universitat de València, i l'Ajuntament d'Alcoi. Les pràctiques al Museu d'Alcoi les van realitzar tres alumnes del Departament de Prehistòria i Arqueologia de la Universitat de València.

Les investigacions i els estudis sobre els fons materials i documentals del nostre Museu han mantingut les relacions entre aquesta institució i les universitats d'Alacant i de València, així com amb el Museu Provincial d'Alacant, el Servei d'Investigació Prehistòrica de València, etc.

Cal que citem la col·laboració del Museu amb la Gerència de Medi Ambient de l'Ajuntament d'Alcoi pel que fa a la coordinació de les jornades *Viure a la muntanya, viure de la muntanya. Usos i explotacions tradicionals*, que van tenir lloc a l'Aula de Cultura de la Caja de Ahorros del Mediterráneo, els dies 7 i 8 de maig de 1999.

Finalment, cal deixar constància de la col·laboració prestada pel Museu al cicle de conferències i taules redones *Alcoi, ciutat i patrimoni. Jornades de debat* (novembre 1999), organitzades pel Centre Alcoià d'Estudis Històrics i Arqueològics (CAEHA), amb la col·laboració de la Regidoria d'Urbanisme de l'Ajuntament d'Alcoi i la Caja de Ahorros del Mediterráneo. Les conferències, ponències i taules redones-debat d'aquestes jornades es publiquen en aquest número de la revista *Recerques del Museu d'Alcoi*, així com en una edició a cura de la Regidoria d'Urbanisme de l'Ajuntament d'Alcoi.